

AG Data och analys
Tor Hatlevoll

Finansdepartementet

103 33 Stockholm

SKR kansliyttrande - Remiss - Europeiska kommissionens förslag till en europeisk konkurrenskraftsfond inom ramen för nästa fleråriga budgetram 2028–2034

SKR anser att

- Det är positivt att samla flera relevanta EU-fonder i en ny fond, europeiska konkurrenskraftsfonden
- Det är positivt att verka för att fler små och medelstora företag ska kunna vara med och söka investeringsmedel ur fonden
- Samordning med lokal och regional nivå saknas ur flera perspektiv:
 - Lokal och regional nivå måste finnas med i de rådgivande och beslutande organ för att projekt ska kunna samordnas med övrig utveckling på lokal och regional nivå
 - Större samordning bör ske med andra fonder inom sammanhållningspolitiken, både i förberedande fas samt med kompetensutveckling som är en viktiga faktorer i utvecklingsprocessen
 - Ta lärdom från processen med återhämtningsfonden där diskussioner i de allra flesta fall fördes mellan EU och nationell nivå, vilket lett till att många projekt antingen inte kommit till stånd eller att projekt inte ger önskad effekt.

Sveriges Kommuner och Regioners synpunkter

SKR noterar Europeiska kommissionens förslag till ny flerårig budgetram, MFF för perioden 2028 – 2034. Detta yttrande utgår från förslaget om inrättande av en europeisk konkurrenskraftsfond (EKF) som ska sammanföra 14 individuella finansieringsinstrument från den nuvarande budgetramen. Syftet är att samla de olika instrumenten i en enda ram som på ett mer effektivt sätt ska bidra till att öka EU:s konkurrenskraft genom att inkludera allt ifrån forskningssamverkan till uppskalning, innovation,

industriell uppbyggnad och infrastrukturutbyggnad samt tillverkning, inbegripet kompetens.

EKF ska främst rikta sig mot och ge stöd för projekt och företag, inbegripet små och medelstora företag, nystartade företag, större företag, universitet och forskningsenheter för att locka privata, institutionella och nationella investeringar.

EKF ska struktureras kring fyra olika politikområden som ska återspegla strategiska prioriteringar som är avgörande för unionens konkurrenskraft och resiliens. De områden som lyfts i kommissionens förslag är:

- Ren omställning och utfasning av fossila bränslen i industrin
- Hälsa, bioteknik, jordbruk och bioekonomi
- Digitalt ledarskap
- Resiliens och säkerhet, försvarsindustri och rymdfrågor, vilket också inbegriper särskilda program för försvarsforskning och försvarsinnovation

SKR anser kommissionen föreslår relevanta mål och insatsområden för fonden som helhet. Vidare anser SKR att det är positivt att konkurrenskraftsfonden samlar flera EU-program i ett gemensamt ramverk för att minska antalet fonder och program.

SKR är positiva till att potentialen i svagare regioner ska nyttjas och att den ska stärkas, dock framgår det inte av förordningen hur verktygen kan användas av den lokala eller regionala nivån för att bygga upp kapacitet och stärka små och medelstora företag (SME). Hur få till fungerande struktur för:

- systemet för rådgivning
- samarbete med små och medelstora företag
- kompetensutveckling

Kunskap om regionala förhållanden, aktörer och samarbeten är avgörande för att kunna stötta små och medelstora företag (SME:s) och förordningen borde därmed anknyta tydligare till lokal och regional nivå.

Det här kopplar till diskussionen om platsbaserad innovation som ska sikta mot att driva ekonomisk utveckling, förbättra livskvalitet och bidra till hållbar utveckling på regional och lokal nivå. Detta samtidigt som det ska bidra till att förverkliga EU:s konkurrenskrafts- och innovationsagenda. För att EKF ska lyckas bidra till ökad konkurrenskraft och tillväxt i hela unionen måste projekt anpassas till lokala och regionala förhållanden, förutsättningar och styrkor samt kopplas ihop med det övriga lokala och

regionala näringslivet. Om inte det görs riskerar investeringar att inte hänga ihop med lokala och regionala värdekedjor och strukturer samt även bidra till mervärde och potential för andra företag -små och stora- i regionen. Detta ligger i linje med det som beskrivs i Lettas rapport om utveckling av inre marknaden, att möjliggöra omställning och utveckling på lokal och regional nivå, som möjliggör för människor att stanna kvar. I detta finns många olika faktorer som måste samordnas, det som EKF syftar till, det som sammanhållningspolitiken syftar till och där fonderna ESF+ och Erasmus+ är viktiga komponenter.

Med detta perspektiv blir samordningen mellan EKF och andra EU-fonder där andra aktörer spelar viktiga roller, av yttersta vikt. Utveckling av kompetens i samband med olika innovationsprojekt betonas i kommissionens förslag om EKF, men här blir samordningen med andra aktörer av än större vikt, då det i Sverige är kommuner som till största delen tillhandahåller olika utbildningar. Kommuner och regioner arbetar med lokal och regional utveckling tillsammans med lokalt och regionalt näringsliv och utan samordning i hur projekt utformas riskerar många projekt ge resultat och effekter som inte nödvändigtvis blir relevanta i den omgivning de befinner sig i. Här är det således viktigt att det finns ett lokalt och regionalt inflytande i processerna som bestämmer vilken typ av projekt som ska få medel samt hur de kan arbeta tillsammans med omgivningen och bidra till regional och lokal utveckling.

Kommissionen föreslår att projekt kan kombinera stöd från medlemsstaternas nationella och regionala partnerskapsplaner (NRPP) vilket kan ge kopplingar mellan projekt där kommuner eller regioner är involverade. Men för att få utväxling som ger lokal och regional tillväxt bör samordningen vara tätare, samt att lokal och regional nivå är med i de rådgivande organ som ska besluta om projekt, samt att de också kan vara med i diskussionerna om hur de ska genomföras. Om möjligheten att använda Eruf-finansiering för att bygga kapacitet lokalt eller regionalt för att i nästa steg delta i större strategiska satsningar och program med finansiering via till exempel EKF, skulle det kunna ge projekten än större relevans och utväxling.

Utifrån det ser SKR behov av större samordning och involvering av lokal och regional nivå i styrande och rådgivande nämnder. Enligt förslaget ska ledamöter ska utses av Kommissionen och att det är Kommissionen som ska se till olika behov av aktörer och personer, riskerar att utelämna relevanta aktörer och sektorer. Nuvarande ordning är att olika relevanta aktörer är med i kommittéer, styrande- och rådgivande organ utifrån relevans till fond, har bättre förutsättningar att ge mer diversifierad representation och bidra till bättre anpassning av fördelning av medel till

projekt med större relevans inte bara utifrån övergripande mål, utan även öka träffsäkerhet och lokal och regional relevans. Det in sin tur kan bidra till ökad konkurrenskraft och innovation i hela unionen.

Även om samråd mellan rådgivande nämnder och berörda parter föreslås, anser SKR med erfarenhet från återhämtningsfonden (RRF) och det årliga terminsarbetet, att dessa kan riskera att bli tillställningar som inte leder någon vart, utan endast genomförs med automatik och utifrån att de ska hållas, inte nödvändigtvis bidra med inspel och kunskap från olika sektorer och organisationer.

I dessa sammanhang är det viktigt att beviljande av projekt inom EKF även har lokala och regionala hänsyn/perspektiv. Enhetlighet i regelverk och beviljande poängteras i förslaget men här bör även hänsyn tas till att det finns en mängd olika förutsättningar som gör att enhetlighet riskerar att inte passa någon särskilt väl. Det är stor skillnad mellan behov och förutsättningar i någon av EU:s storstadsområden jämfört med glest befolkade landsbygdsregioner. Skillnad mellan olika regioner nämns samt behov av att överbrygga innovationsgapet men för att få till mer träffsäkra och relevanta projekt krävs att lokal och regional nivå finns med i beslut och beviljande av projekt. I annat fall riskerar den dimensionen att tappas och att *mindre utvecklade regioner inte blir effektivt anslutna till unionens värdekedjor (som beskrivs i förslaget)*.

Här kommer även frågan in huruvida nationell, regional och lokal nivå kan vara med och påverka inriktningen på de medel som är avsatta till strategiska investeringar? Ska de leda till att tillväxt och konkurrenskraft sprids till många olika delar i unionen, bör de olika institutionella nivåerna vara med i diskussionerna och besluten.

Ett av syftena med att slå ihop fonder är att förenkla ansökningsprocessen, administration och korta ansökningstiderna. Förenkling av administration och kortande av ansökningstider är eftersträvänsvärt. SKR ser trots detta en risk för att en konkurrensutsättning av anbudsförfaranden inte når ut till små och medelstora företag (SME). I en konkurrensutsatt situation finns alltid avvägningen mellan sannolikheten att lyckas med ett anbud och den arbetsinsats som krävs för att skriva ansökan gör det mindre realistiskt att företagen ansöker.

Vidare är metoden för smart specialisering tänkt att gynna innovation utifrån lokala eller regionala förutsättningar och minska inomregionala skillnader. Här gäller det att kunna balansera kravet på att utveckla excellens/spets och satsningar på redan starka miljöer och samtidigt skapa förutsättningar för underifrån-innovation enligt S3-tankens. Detta kräver en

regional närvaro och möjlighet till finansiering kopplat regionala behov och förutsättningar.

SKR anser att det är bra med en verktygslåda av olika finansiella instrument som kan matcha SME:s behov under hela investeringsprocessen och skapa förbättrade möjligheter till att attrahera privat kapital. Här kan det arbete som görs inom Invest EU positivt bidra till att öka andelen kapital som kommer från andra finansieringskällor än EU-fonder. Att slå samman 14 olika fonder till en fond samt centralisera och förenkla administrationen är en viktig del i förslaget om EKF. SKR är positiv till de förslag som innebär att ansökningsförfaranden, utbetalning och redovisning förenklas. Detta för att underlätta för små och medelstora företag och göra fonder och investeringsmedel mer tillgängliga och på så sätt öka konkurrenskraft och tillväxt.

Det är dock viktigt att i dessa resonemang ha med sig att EU:s utbetalningar till medlemsländerna kommer att baseras på uppnådda resultat, vilket kräver noggrann uppföljning och rapportering. Fler ändamål ska finansieras än tidigare, vilket betonar vikten av effektiv planering och prioritering. Detta riskerar att redovisningsbördan fortsatt kommer att kunna bli mer omfattande än vad som framkommer i förslagen kring nästa långtidsbudget.

Bakom detta finns även behovet av tydlig redovisning av hur medel använts samt att motverka risk för felaktiga utbetalningar och fusk med EU-medel.

Sveriges Kommuner och Regioner

Palle Lundberg
VD, Sveriges Kommuner och Regioner

Caroline Olsson
Avdelningschef, avdelningen för arbetsgivarpolitik